

Kertek és kertészek

Hol és mikor kezdődött a természetnek ez az elbűvölő, költői inváziója Budapest meghódítására, legfeljebb hivatalos munkanaplókból lenne megtudható, az elragadó győzelmi eredmények azonban elégségesek teszik az újságíró számára ezúttal a szemléltetés eszközeit is. Az az apró és színes mozaikszemekből összerakott kertészeti műremek, amely most Budapest utait, tereit s eddig észrevétlenül szépségű zugait előnti a gyepablák, virágágyak, lángoló muskátli-ültetvények tarka áradataival, egyidős az újépítéssel, másként nem is illeszkedne a város friss szépségéhez, olyan simulékonyan az egyik helyen, a másikon meg a művészi keretezés, árnyékolás és kiemelés tökéletességével. A remekmű még koránt sincs kész — ez általában a remekművek örök sorsa és végzete —, nagy körvonalakban azonban már érzékelnünk lehet, hogy a rómaiakból felemelt, szépséges várost sikerült megmenteni a világvárosi kőszivárogatás sívár sorsától: a portól és koromtól kimart és bema-szatolt homlokzatok és tűzfalak egyhangú láttányától. Kertekre bukkan az ember a legzordabb Józsefváros mélyén is, akár a természet portyázó előőrseire, amelyek beszivárogtak a Körútra is, eléd toppannak meghök-kentő módon, mint a Krudy-utca torkolatánál, ahol egy kicsiny háromszögben, terraszos kiképzésű kis vízesés susterog, ábrándos vizirózsákat hintázva, petuniák keretében s kényelmes strandfürdőt nyújtva a kerület összes galambjainak.

Ötletszerűen szemléltethető a változatos alkotást úton-útfélen, akár kész, befejezett és érejt állapotban, akár a vázlat izgalmas vonalaiban, mert a kertek művészei, a kollektív alkotás lázában néhol skiccelnek s egy-egy könnyedén odavetett gypággal, egy sor buja salviával kóstolják ki a színt és a formát, amely tökéletesen a helyén lesz majd. Nézz el a Vértesszőre, amelyet gigászi szemétdombba tett az ostrom s abból vált — a por és a bűz orrfacsaró kráteréből — ez a mai hársónyszőnyeg, a szüntelen öntözés dús, nedves illatával, üdítő és megnyugtató kiképzés formái tökéletességével, amely azonban nem merevedik a pusztá formá rabzágaiba, hanem mindig új és új változatokkal, a fejlődés ütemével alakul át az egyhangú, régi kőcsatári gyakorlótérből azzá a rengeteg nagyszágú zöldmázás cseréptállá, amelyből éjjel és nappal tömör oszlopokban párolog az illat, az oxigén és a pezsdítő derű. Vagy vedd a Tabánt, e vidám füves lankák napfényes táját, amelyben szende nyírfák ácsorognak fehér lábukon, hamvas ezüstfenyők és vaskos, egészséges orgonabokrok társaságában. Álltál-e már a Lánchíd és az Alagút között, ahol a legszembetűnőbb Budapest arcának változása. Az egykori szűk útkereszteződés, a hangos és benzinszagú forgalmi torlódás helyén egy óriási kattanóvíz, telve jószagú dumai levegővel és a térség bőkezű kihasználásával, amely szelíd folyamattá avatja a nagyiramu forgalmat, megtoldva azzal az árka-dos üdülőhellyel, amelyhez foghatót keveset találni a világban.

A repkény reneszánszának vagyunk szemtanúi, mert ez az érzékesség jelképévé „avatott” küszöbönvény a maga szílvos optimizmusával, élelmességével tisztázta magát a vád alól, hogy pusztán sírkövek és bánatos kerti filagóriák eltitkolására alkalmas. Sebhelyek szépségtapasza lett, elrettentően üres és kiellen tűzfalak ünnepi köntöse, pompásan idomítható anvag a kertész kezében. Van Budán egy tökéletes építészeti megoldású terecske, amely azonban szépségében dermedt és holt volt, akár egy építőkövekből összerakott nagy és céltalan gyermekjáték. Néhány repkénytől itt is megtette a magát, a terecske életre-kelt a zöld falburkolattól, megenyhült a kövek ridegsége s azóta a kihalt zugban gyerekek visonganak s felnőttek pihennek. Micsoda gyöngéd, ünneplő pompa burkolja a Sztálin-utat, kiköltözve az egykor zárkózott és irigy magánpaloták üvegközi esendéleteit a széles sugárút partjaira, ahol most szépséges, őserdei természetben pompázik a melegágyak és télkertek változatos dísz. A változatosság egyébként az, ami a leginkább meg-ejtő Budapest kertésztésében, a környezettel mindig harmonikus, de sohasem unalmas kiképzése és benépesítése a tereknek. Érezni és látni lehet, hogy a kertészek, palántanevelők és a gypágyak ápolói a maguk gyönyörűségére is dolgoznak s munkájuk eredményét haráti gesztussal tárják a város gazdái, a dolgozók elé. Ezért kúsztak ki a kertek Angyalföldre és Zuglóba, ezért hódítják meg a fővároshoz csatolt peremvárosokat, hogy ezzel a ragyogó öl-

tőzzel is bizonyítsák, nincs többé különbség a város kerületei között, nincsenek „előkelő” és „szegény”-negyedek, a város minden lakójának bőven jut üdítő színtőltekől s egészséget sugárzó, levegős köztertekből.

Gyárak és üzemek körül is láttam zöld övezeteket, azokon a gazdátlan, és sívár, salakkal és szénporral borított grundokon, amelyekeken sohasem termett semmi, csak a port, szemetet és hulladékot emésztették a gödrök. Könnyű felmérni, mennyivel jobb munkába menni, vagy munkából távoznunk úgy, hogy az ember szemét és tüdejét a szemétsivatag helyén csillogó pázsit, árnyékos fák és derű-növényzet fogadja. Milyen nagy-szerű a Városliget feltámasztása, amely tele volt súlyos sérülésekkel az ostrom után s azóta minden sebé-t kiheverte a gondos ápolás alatt, vagy a Margitsziget, a város homlokdísz-e, amely nemcsak visszanyerte szépsé-gét, de újjászületett. Jártam a Viz-torony körül, ahol fekete-tergők és kí-ránduló gyerekek hemperegnek békés egyetértésben s az aranyhalas tó kö-rül, azután átkeltem a Sztálin-hídon, a lerombolt és kiterjesztett öbuda-i téren, amely csodálatos távlatot nyújt az új alkotásnak. Ütem az új lakónegyedek kertjeiben, amelyek zöld lepel alá temették a sívár mul-tat, korbáczak és iskolák udvarán, ahol a gyógyító és üdítő természet új csatárláncai harcolnak az em-berért.

Kertészekkel beszéltem, aki- ket nemcsak szen-vedély buzdít arra, hogy felkutassa- nak és benépesítsenek minden tenyérnyi helyet s elhelyezzék min-denütt a fűvet, a virágot, a bokrot és a fát. A hivatásos szakemberek mellett az önkéntes, lelkes segítő-társak legiója dolgozik, az utca- kertek pepecselő műkedvelői, az öntöző-brigádokba tömörült úttörők s az asszonyok, akik ásót, kapát és gereblyét ragadva állnak oda, hogy fellazítsák a letaposott földet és tegyék termővé a keményre döngölt városi talajt. Kivirultak az ablakok és erkélyek, a muskátlik és futó-rózsák milliányi szaporulata költözött-ládákban és cserékben olyan városrészekbe, ahol azelőtt a vako-lat, a kő és a nyers, vörös téglá kép-viselte a színt. Újra és újra felfedez-zük Budapestet, ahányszor egy rit-kán járt úton kilépnünk valahová s némi zavarral szemléljük az ismerős helyére telepedett ismeretlen képet s bámuljuk a gyorsaságot, amellyel megvalósul az ötlet. A Kálvin-tér-től a Lágymányosig, a Klinika-negyedtől a rakpartokig, az Úttörő-vároستól külső Ferencvárosig naponta születnek új kertek, új oxigén-kutak a nagyváros tüdejé számára. Budapest sohasem volt olyan szép, mint ma. Régen esti és éjszakai szépségét tartották többre, ma nap-pali képének jár az előny, bár lám-pagyújtás után fényesebb és csillog-góbb, mint valaha volt. Az esti fé-nyek szökőkútja azonban már nem a túltengő köre, aszfaltra és bur-kolatra hull, hanem puha pázsitra, harmatos virágágyak tömördek apró tükrére, ahol új sugarakra bomlik és megújulva sziporkázik szét. A Gellért-hegyről tekintem át búcsúzóul a várost, abban a nyárvegi, délutáni ködben, amely olyan finom, mint a hosszúsáulva hamva s ettől olyan finom, tompán csillogó mázat kap a város, mint egy óriási kerámia-térkép, amelynek homlokára ezt írták virágokkal és fákkal:

— Budapest virágváros...